

คำรพ เกิดมีทรัพย์

คำรพ เกิดมีทรัพย์. “ฟ้าแจ้งจางปางที่วัดสองตำบล” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 1 มกราคม 2557. หน้า 23-28.

ที่ประธานมอบหมายกล่าวสัมโมทณียกาก็ได้ เสร็จแล้วประธานสงฆ์จะให้พร อุบาสก อุบาสิกากรวดน้ำรับพร พระสงฆ์กลับวัดไปปฏิบัติศาสนกิจของสงฆ์ต่อไป ส่วนชาวบ้านที่มาร่วมในพิธีก็จะรับประทานอาหารและขนมที่เหลือ และช่วยกันทำความสะอาด ชนของกลับบ้าน เป็นอันเสร็จพิธีประเพณีการให้ทานไฟ

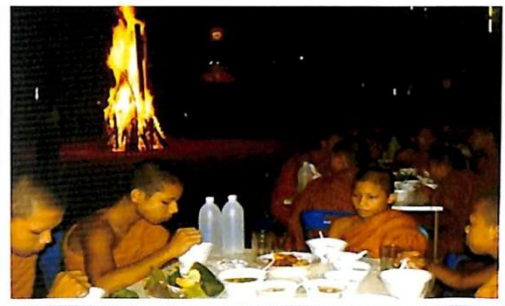
ปัจจุบันพบว่า มีพิธีทางศาสนาเหมือนทำบุญปกติ คือ ชาวบ้านไหว้พระ รับศีล อาราธนาธรรม พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ศาสนพิธีกรกล่าวคำถวายสังฆทาน ถวายภัตตาหาร เสร็จภัตตาหารให้พระเฝ้าสัพพี เป็นอันเสร็จพิธี

เกี่ยวกับ เวลา และสถานที่ให้ทานไฟ

ประเพณีการให้ทานไฟ นิยมประกอบพิธีกันในเดือนอ้าย หรือ เดือนยี่ของทุกๆ ปี (ประมาณปลายเดือน ธันวาคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์) ซึ่งเป็นช่วงที่อากาศหนาวเย็นใน ภาคใต้ ปัจจุบันอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช นิยมทำกันในวันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนมกราคม เพราะ ตรงกับวันเด็กแห่งชาติ ทางสถานศึกษาได้นำเด็ก ครู และผู้ปกครองมาประกอบพิธีให้ทานไฟในบริเวณวัด ที่ใกล้โรงเรียน เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรของเด็ก ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาด้วย

ผู้ร่วมให้ทานไฟเตรียมอาหารตั้งแต่เวลา ประมาณเวลาตีสี่ตีห้า ตามวัน เวลาที่ชาวบ้าน หน่วยงาน หรือโรงเรียนในละแวกวัดจะกำหนด

สำหรับสถานที่ประกอบพิธีหรือการถวายทานไฟ นั้น จะกระทำกันในบริเวณวัดหรือใน ศาลาวัดก็ได้ ในปัจจุบัน ประเพณีการให้ทานไฟนี้จะทำกันเฉพาะบางวัดในเขตอำเภอต่างๆ ประเพณีการให้ทานไฟนอกจากจะประกอบ พิธีภายในวัดแล้ว ยังได้ขยายไปยังสถานศึกษาที่แสดงบทบาทในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย

พระภิกษุสามเณรในพิธีให้ทานไฟ

อาหารและขนมในพิธี

อาหารที่ถวายพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ จะเป็นอาหารที่ปรุงง่ายเป็นอาหารพื้นบ้าน ที่ยังร้อนๆ อยู่ เช่น ข้าวต้ม ข้าวผัด ข้าวหมกไก่ ข้าวยา ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวหลาม หมี่ผัด หรือ เป็นอาหารอื่นๆ ก็ได้ที่สมควรแก่ สมณบริโกศ ในปัจจุบัน จะมีอาหารเข้าประเภทอาหารฝรั่ง เช่น หมูแฮม ไข่ดาว แชนดวีช ไส้กรอก ลูกชิ้น ไก่ทอด หรือเป็นอาหารทางภาคอีสานก็มี เช่น ส้มตำ ลาบ เป็นต้น

ส่วนขนมก็จะเป็นขนมทางถิ่นได้ ขนมพื้นบ้านอะไรก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะนิยมขนมที่ สามารถปรุงเสร็จในเวลา อันรวดเร็ว ขนมส่วนมากจะปรุงโดยใช้ไฟแรง เช่น ขนมเบื้อง ขนมครก ขนมโค ขนมพิมพ์ ขนมจาก ขนมจู้จุน เป็นต้น

พระมหาปริดา ขันดีโสภณ อธิบายวิธีทำขนม “กรอก” ซึ่งมีความเชื่อกันว่า เป็นขนมเบื้องของโกสิยเศรษฐี ที่ทำถวายพระสงฆ์ ณ วัดเขตนันทมหาวิหาร สืบทอดมาเป็น “ขนมกรอก” ที่ชาวพุทธเมืองนครศรีธรรมราช ทำถวาย

คำรพ เกิดมีทรัพย์. “ฟ้าแจ้งจางปางที่วัดสองตำบล” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่1 มกราคม 2557. หน้า 23-28.

พระสงฆ์ในประเพณีให้ทานไฟ ...ขนมกรอกมีส่วนผสม และวิธีทำง่าย ๆ คือ ใช้ข้าวสารเจ้าแช่น้ำ กรอกใส่รูกรกบด ซึ่งทำด้วยหินเครื่องไม้ที่ชาวนครศรีธรรมราช เรียกว่า “หินบด” หรือ “กรกบด” เติมน้ำบดแบ่งไม้ชั้นหรือเหลว จนเกินไป ตั้งไว้ คั้นน้ำกะทิใส่ภาชนะตั้งไฟเคี่ยวให้แตกมัน ผสมลงไปในแบ่งพร้อมน้ำตาล พอให้ออกรสหวาน ตอกไข่ใส่ตามส่วน ชอยหอมให้ละเอียดโรยแล้วตีไข่ให้เข้ากัน ต่อจากนั้นก็เอา กะทิตั้งไฟให้ร้อน ใช้น้ำมันพืชผสมไข่แดงเคี่ยวจนกระทั่งให้เป็นมันข้น เพื่อไม่ให้แบ่งติดผิวกระทะ เมื่อหยอดแบ่งลงให้เป็นแผ่น ต้องระวังไม่ให้แผ่นขนมกรอกบางเหมือนขนมเบื้องทั่วไป เพราะจะไม่นุ่มและขาดรสชาติ พอสุกก็ตลบพับตัดกับประทานทั้งร้อนๆ นอกจากนี้ ดิเรก พรตตะเสน ได้ให้ข้อสังเกตว่า การทำขนมกรอก นอกจากอินเดีย ลังกาเจ้าตำรับเดิมแล้ว ในประเทศไทย ยังเอาข้าวเหนียวหนึ่งสุกแล้วปั้นเป็นก้อนขนาดผลมะตูม ใช้น้ำตาลปึกเป็นไส้ในเสียบไม้คุดไข่ แล้วย่างไฟจนสุกรอบแล้วถึงถวายพระ

ปัจจุบันขนมกรอกดังกล่าวนี้ ไม่นิยมทำกัน อาจเป็นเพราะไม่มีผู้สืบทอดการทำขนมชนิดนี้ แต่นิยมทำขนมพื้นเมืองอื่นๆ เช่น ขนมครก ขนมผักบัว (เรียกตามภาษาพื้นเมือง ว่า ขนมจู้จุน) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันขนมและอาหารในประเพณีให้ทานไฟเพิ่มขึ้นจำนวนมากตามความสะดวกและศรัทธาของชาวบ้าน มีทั้งอาหารพื้นเมือง อาหารประจำภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย และอาหารฝรั่ง พร้อมทั้งผลไม้และเครื่องดื่ม เช่น น้ำเต้าหู้ กาแฟ น้ำชา เป็นจำนวนมาก

ประวัติความเป็นมา

พระมหาปริตยา พันติโสภโณ เล่าถึงประวัติความเป็นมาของประเพณีการให้ทานไฟนี้ สันนิษฐานว่า มีเรื่องราวความเป็นมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยมีความเห็นเป็น ๒ นัย ดังนี้

นัยที่ ๑ เรื่องโกสิยเศรษฐีผู้มีความตระหนี่ มีเรื่องเล่าว่า ในเมืองราชคฤห์ มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อ “โกสิยะ” มีทรัพย์สิน ๘๐ โกฏิ แต่เป็นคนตระหนี่ ไม่ให้ทาน ไม่บริจาค ไม่อำนวยการประโยชน์แก่ผู้ใดเลย แม้แต่ภรรยาและบุตรของตน ต่อมา เศรษฐีต้องการกินขนมเบื้อง (ขนมกุมมาส) จึงให้ภรรยาไปแอบทำขนมบนปราสาท เพราะเกรงว่าผู้อื่นจะรู้เห็นแล้วจะมาขอแบ่งขนมกินด้วย ความนี้ ได้ทราบถึงพระพุทธเจ้า เพื่อจะโปรดเศรษฐีให้มีใจน้อมไปในการบริจาคทานจึงได้มอบหมาย พระโมคคัลลานเถระ อัครสาวกเบื้องซ้าย ซึ่งพระพุทธองค์ทรงยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะในด้านมอหิทธิฤทธิ์ ไปโปรดโกสิยเศรษฐีผู้มีความตระหนี่คนนี้ เมื่อพระเถระรับพุทธบัญชาแล้วก็ไปแสดงอิทธิฤทธิ์ที่รศมานเศรษฐีด้วยวิธีการต่างๆ จนเศรษฐีคลายความพยศ ได้ถวายขนมเบื้องแก่พระเถระ เพราะกลัวไฟจะไหม้ปราสาทของตนด้วยอิทธิฤทธิ์ของพระเถระ

เมื่อเศรษฐีถวายขนมเบื้องแล้ว พระเถระได้แสดงพระธรรมโดยพรรณนาคุณพระรัตนตรัย และแสดงอาสีงส์การให้ทาน จนเศรษฐีมีจิตเลื่อมใส ได้นำขนมเบื้องและวัตถุทานอื่นๆ มาถวายแด่พระพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระภิกษุ ๕๐๐ รูป ณ วัดเชตวันมหาวิหาร ด้วยพุทธานุภาพขนมเบื้องที่เศรษฐีนำมาถวายพระ มีเหลือมากมาย แม้จะแจกจ่ายแก่ชาวบ้าน คนยากจนขอทาน ขนมก็ยังล้นเหลือ จนถึงกับนำไปเททิ้ง ที่ใกล้หุ้มประตูดุสิตวัน ปัจจุบันสถานที่เทขนมเบื้องทั้งนั้น เรียกว่า เจือขนมเบื้อง

กาลต่อมาโกสิยเศรษฐีกลายเป็นเศรษฐีใจบุญชอบให้ทาน และได้บริจาคทรัพย์จำนวนมากเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้วยมูลเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่มาของ ประเพณีการให้ทานไฟในปัจจุบัน

คำพ เกิดมีทรัพย์. “ฟ้าแจ้งจางปางที่วัดสองตำบล” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 1
มกราคม 2557. หน้า 23-28.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

นัยที่ ๒ นายเจริญ ตันมหาพรหม ได้ให้ทัศนะความเป็นมาของประเพณีการให้ทานไฟไว้ว่า การให้ทานไฟนี้ปรากฏอยู่ในครั้งพุทธกาล ณ เมืองสาวัตถี นครหลวงแห่งแคว้นโกศล ที่ปกครองโดยพระเจ้าปเสนทิโกศล ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่เป็นพุทธมามกะ และเป็นศาสนูปถัมภก อีกทั้ง เป็นเมืองที่พระพุทธเจ้าเสด็จมาประทับจำพรรษามากที่สุด คือรวมทั้งหมด ๒๕ พรรษา

ครั้งหนึ่ง พระเจ้าปเสนทิโกศลประทับอยู่บนปราสาทชั้นบนทอดพระเนตรไปทางถนนในพระนคร เห็นพระภิกษุจำนวนนับร้อยนับพันไปยังบ้านของท่านอนาลปณฑิกเศรษฐีบ้าง บ้านของนางวิสาขาบ้าง และบ้านของคนอื่นๆ บ้างเพื่อรับบิณฑบาตบ้าง เพื่อฉันภัตตาหารบ้าง พอเห็นดังนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลจึงโปรดฯ ให้จัดภัตตาหารอันประณีตเพื่อพระภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป แต่ปรากฏว่ามีเพียงพระอานนท์รูปเดียวเท่านั้นที่มารับบิณฑบาต พอพระอานนท์กลับไปแล้ว จึงตรัสถามมหาดเล็ก ได้รับคำกราบบังคมทูลว่า มีแต่พระอานนท์รูปเดียว เท่านั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงกริ้วภิกษุทั้งหลาย จึงเสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้าและกราบทูลว่า ได้ให้ห้องเครื่องจัดภัตตาหาร ตั้งไว้ถวายพระประมาณ ๕๐๐ รูป ไม่ปรากฏมีพระมารับกันเลย ของที่จัดไว้เหลือเดนอยู่อย่างนั้น เหตุใดพระภิกษุไม่เห็นความสำคัญในพระราชวังนี้เรื่องอะไรกัน พระพุทธเจ้าได้ทรงฟังพระดำรัสดังนั้นก็เข้าพระทัยตลอด ไม่ตรัสดำนิโทษพระภิกษุทั้งหลาย และถวายพระพรว่า “สาวกของอาตมาภาพไม่มีความคุ้นเคยกับมหาปิตร เพราะเหตุที่ไม่มีความคุ้นเคย นั้นเองจึงไม่พากันไป” ต่อจากนั้น พระพุทธองค์ทรงประกาศเหตุที่ภิกษุไม่ควรเข้าไปในตระกูลประกอบด้วยองค์ ๙ คือ

๑. ไม่ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๒. ไม่ไหว้ด้วยความเต็มใจ
๓. ไม่ให้อาสนะ (นิมนต์นั่ง) ด้วยความเต็มใจ
๔. ช้อนเร้นของที่มีอยู่
๕. ของที่มีมากแบ่งให้นิดหน่อย
๖. มีของประณีต แต่ให้ของเศร้าหมอง
๗. ให้โดยไม่เคารพ ไม่ให้โดยเคารพ
๘. ไม่นั่งฟังธรรม
๙. ไม่สนใจต่อถ้อยคำของกันและกัน

องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง ๙ ประการนี้ ถ้าภิกษุยังไม่เข้าไป ก็ไม่ควรเข้าไป เข้าไปแล้ว ก็ไม่ควรนั่งใกล้ เมื่อเรื่องนี้น่าผ่านไปแล้ว พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงครุ่นคิดอยู่ว่าพระพุทธองค์ตรัสแต่ว่า สาวกของพระองค์ไม่มีความคุ้นเคยในราชสำนัก ทรงดำริต่อไปว่า ถ้าภิกษุสามเณรมีความคุ้นเคย ในราชสำนักแล้ว ก็คงจะพากันเข้ามาวันละมาก รูป เหมือนพากันไปในบ้านของนางวิสาขาและ บ้านของอนาลปณฑิกเศรษฐี ทรงคิดอยู่ว่า “ทำอย่างไรพระเถระจะมีความคุ้นเคยกับเราได้” พระองค์ทรงพิจารณาถึงสภาพในฤดูหนาวในเมืองสาวัตถี พระภิกษุสามเณรคงหนาว เย็นกว่ามรรวาสผู้อยู่ครองเรือนทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งยามออกบิณฑบาตในตอนเช้าตรู่ ความหนาว เย็นคงเป็นอุปสรรคมาก เพราะพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ครองผ้ากาสาวพัสตร์เพียง ๓ ผืน นอกจากนี้ ยังทำให้พระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ตามวัดและสถานที่ต่างๆ บางรูปร่างกาย อ่อนแอถึงกับอาพาธได้ พระเจ้าปเสนทิโกศลจึงเกิดความเวทนา และก่อไฟถวายพระให้ได้ผิงในยาม ไกลรุ่ง ต่อมา ชาวเมืองเห็นว่า การให้ทานไฟในตอนใกล้รุ่ง อีกไม่นานฟ้าก็จะสว่าง จึงได้เสาะหาหัวเผือก หัวมันมาเผา และนำแป้งมาปรุงเป็นภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณร เป็นการ ทำบุญจะได้

คำพ เกิดมีทรัพย์. “ฟ้าแจ้งจางปางที่วัดสองตำบล” นครศรีธรรมราช. ปีที่ 44 ฉบับที่ 1
มกราคม 2557. หน้า 23-28.

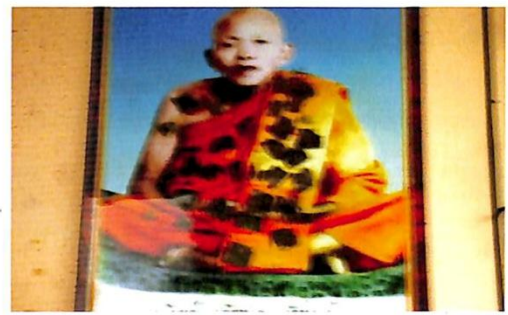
พระราชนิพนธ์
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

๕. ได้นำเพ็ญบุญบารมี ด้วยการถวายทานเป็นการสั่งสมความสุขและความดีไว้กับตน อันเป็นเกาะคือที่พึ่ง
ในปรโลกเบื้องหน้า ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๖. ได้อนุรักษ์และสืบสานประเพณีการให้ทานไฟ เป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของ พุทธศาสนิกชน
ชาวนครศรีธรรมราชให้เป็นแบบอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง ต่อไป

๗. ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล โดย อาศัยประเพณีนี้
ย่อมทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าทางสังคมมากมาย

ประเพณีการให้ทานไฟ เป็นประเพณีที่แสดงออก
ถึงความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยของ
พุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราช ที่มีความปรารถนาให้
พระภิกษุสามเณร คลายหนาวโดยการถวายอาหารร้อนๆ
การให้ทานไฟ เป็นพิธีของชาวบ้าน และทำกันเฉพาะถิ่น
ของชาวนครศรีธรรมราช ในปัจจุบันมีวัดที่อนุรักษ์ และ
สืบสานประเพณีนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะได้รับการสนับสนุน
จากภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ภาคเอกชน
และส่วนงานอื่นๆ ในการจัดประเพณีการให้ทานไฟ เพื่อ
อนุรักษ์และสืบสานประเพณีที่มีคุณค่านี้ไว้แก่ อนุชน
รุ่นหลัง เหมือน วัดทุ่งแย้ วัดโบสถ์ ตั้งอยู่ในเขตตำบลไชยมนตรี ภูมิวิหารตั้งอยู่ในเขต หมู่ที่ ๖ ตำบลโพธิ์เสด็จ
อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ดังชื่อ ฟ้าแจ้งจางปางที่วัดสองตำบล ด้วยประการฉะนี้แล

พระอาจารย์อินทร์ ปริสุทโธ อดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งแย้
พระอาจารย์อินทร์ ปริสุทโธ อดีตเจ้าอาวาสวัดทุ่งแย้

นายแบน สุวรรณอาสน์ ชาวบ้านวัดทุ่งแย้ ให้ข้อมูลวัดสองตำบล

